

PEDAGOG IMIDJIGA TA'SIR ETUVCHI PSIXOLOGIK OMILLAR

Yormatova Umida Anvar qizi

Ustoz

umidaanvarovna91@gmail.com

Xasanova Nafisa Uralovna

Jalilova Gulzoda Mamatumarovna

104 gurux talabalari

Annotatsiya: Mazkur maqolada pedagog imidjining shakllanishida psixologik omillarning o'rni va ahamiyati ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Pedagog shaxsining emotsional barqarorligi, empatiyasi, muloqot madaniyati, o'z-o'zini baholashi va kasbiy motivatsiyasi uning ijtimoiy va kasbiy imidjini belgilovchi asosiy psixologik omillar sifatida ko'rib chiqilgan. Tadqiqotda psixologik barqarorlik va ichki motivatsiyaning pedagogik faoliyat samaradorligi hamda ijobiy imidj shakllanishiga ta'siri asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: pedagog imidji, psixologik omillar, emotsional barqarorlik, empatiya, muloqot madaniyati, o'z-o'zini baholash, kasbiy motivatsiya, pedagogik psixologiya.

Zamonaviy ta'lim tizimida pedagog shaxsining imidji ta'lim jarayonining samaradorligini belgilovchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Pedagog imidji nafaqat tashqi ko'rinish va kasbiy bilimlar bilan, balki uning psixologik xususiyatlari bilan ham bevosita bog'liqdir. O'qituvchining emotsional holati, muloqot uslubi, shaxslararo munosabatlari va ichki psixologik barqarorligi uning o'quvchilar, ota-onalar va hamkasblar tomonidan qanday qabul qilinishini belgilaydi. Shu sababli pedagog imidjiga ta'sir etuvchi psixologik omillarni ilmiy jihatdan o'rganish dolzarb masala hisoblanadi.

Pedagog imidji va psixologik omillar tushunchasi.

Pedagog imidji — bu o'qituvchining kasbiy faoliyati jarayonida shakllanadigan, ijtimoiy muhit tomonidan idrok etiladigan psixologik va ijtimoiy obrazidir. Psixologik omillar esa shaxsning ichki ruhiy holati, individual-psixologik xususiyatlari va emotsional barqarorligi bilan bog'liq bo'lgan jihatlarni o'z ichiga oladi. Pedagog shaxsining psixologik yetukligi uning kasbiy faoliyatida ijobiy imidj shakllanishining asosiy poydevorini tashkil etadi.

Emotsional barqarorlik va pedagog imidji.

Pedagogning emotsional barqarorligi uning imidjiga kuchli ta'sir ko'rsatadi. Stressga chidamlilik, o'z hissiyotlarini boshqara olish va murakkab vaziyatlarda xotirjamlikni saqlash pedagogning ishonchli va yetuk shaxs sifatida qabul qilinishiga xizmat qiladi.

Emotsional jihatdan beqaror pedagog esa o'quvchilar bilan muloqotda keskinlik, tushunmovchilik va salbiy psixologik muhitni yuzaga keltirishi mumkin. Shu bois emotsional intellekt pedagog imidjining muhim psixologik komponenti hisoblanadi.

Muloqot va empatiya omili.

Pedagogik faoliyat muloqotga asoslangan jarayon bo'lib, pedagogning kommunikativ qobiliyati uning imidjida muhim o'rin tutadi. Empatiya — ya'ni boshqalar hissiyotlarini tushuna olish va ularga hamdardlik bildirish qobiliyati pedagogning ijobiy psixologik obrazini shakllantiradi. Empatiyaga ega pedagog o'quvchilar bilan ishonchli munosabatlar o'rnatadi, bu esa uning ijtimoiy va kasbiy imidjini mustahkamlaydi.

O'z-o'zini baholash va kasbiy ishonch.

Pedagogning o'ziga bo'lgan ishonchi va adekvat o'z-o'zini baholashi uning xulq-atvori va muloqot uslubida yaqqol namoyon bo'ladi. O'z imkoniyatlarini real baholay oladigan pedagog kamtarona, ammo ishonchli tarzda faoliyat olib boradi. Past yoki haddan tashqari yuqori o'z-o'zini baholash esa pedagog imidjiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu bois psixologik muvozanat pedagog imidjining barqarorligini ta'minlaydi.

Motivatsiya va kasbiy qoniqish.

Pedagogning kasbiy faoliyatga bo'lgan ichki motivatsiyasi uning imidjida bevosita aks etadi. Kasbidan qoniqish hosil qilgan, o'z faoliyatiga mas'uliyat bilan yondashadigan pedagog ijobiy energiya va tashabbuskorlik bilan ajralib turadi. Aksincha, kasbiy charchash va motivatsiyaning pasayishi pedagog imidjining susayishiga olib keladi. Shuning uchun kasbiy motivatsiya pedagogning psixologik holatini va imidjini mustahkamlovchi muhim omil hisoblanadi.

Psixologik omil	Mazmuni	Pedagog imidjiga ta'siri	Pedagogik faoliyatda namoyon bo'lishi
Emotsional barqarorlik	Hissiyotlarni boshqara olish, stressga chidamlilik	Ishonchli va barqaror imidj shakllanadi	Murakkab vaziyatlarda xotirjamlik
Empatiya	O'quvchi hissiyotlarini tushunish qobiliyati	Samimiy va insonparvar imidj	O'quvchiga individual yondashuv
Muloqot madaniyati	Nutq, tinglash va fikr bildirish ko'nikmalari	Ijobiy ijtimoiy qabul qilinish	Ochiq va samarali muloqot
O'z-o'zini baholash	Shaxsning o'z imkoniyatlarini anglash darajasi	Muvozanatli va ishonchli imidj	Kamtarlik va qat'iyat uyg'unligi
Kasbiy motivatsiya	Kasbga bo'lgan ichki qiziqish	Faol va tashabbuskor imidj	Ta'lim jarayoniga mas'uliyat
Psixologik	O'zgarishlarga moslasha	Zamonaviy va	Innovatsion

moslashuvchanlik	olish	moslashuvchan imidj	yondashuv
Stressni boshqarish	Salbiy omillarga qarshi turish	Barqaror psixologik obraz	Konfliktlarni tinch hal qilish

Pedagog imidji zamonaviy ta'lim jarayonida muhim ijtimoiy-psixologik hodisa bo'lib, uning shakllanishida shaxsning psixologik xususiyatlari yetakchi o'rin tutadi. O'qituvchining bilim va kasbiy mahorati bilan bir qatorda uning ruhiy holati, emotsional barqarorligi va shaxslararo munosabatlarni boshqara olish qobiliyati ham ijobiy imidjning shakllanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Pedagogning psixologik yetukligi uning o'quvchilar, ota-onalar va hamkasblar tomonidan qanday qabul qilinishini belgilaydi. Pedagog imidjiga ta'sir etuvchi asosiy psixologik omillardan biri emotsional barqarorlik hisoblanadi. Stressga chidamli, o'z hissiyotlarini nazorat qila oladigan pedagog murakkab vaziyatlarda xotirjamlikni saqlaydi va konstruktiv yechimlar topa oladi. Bunday holat o'quvchilar ongida pedagogning ishonchli va yetuk shaxs sifatidagi obrazini shakllantiradi. Aksincha, emotsional beqarorlik pedagog imidjining zaiflashishiga, ta'lim jarayonida salbiy psixologik muhit yuzaga kelishiga olib keladi.

Empatiya va muloqot madaniyati ham pedagog imidjining muhim psixologik omillari sirasiga kiradi. O'quvchi hissiyotlarini tushuna oladigan, ularning ichki kechinmalariga befarq bo'lmagan pedagog ijobiy psixologik iqlim yaratadi. Empatiya orqali pedagog va o'quvchi o'rtasida ishonchga asoslangan munosabatlar shakllanadi, bu esa pedagogning ijtimoiy va kasbiy imidjini mustahkamlaydi. Samarali muloqot esa pedagogning fikrini aniq va tushunarli yetkazishiga, nizoli vaziyatlarni yumshoq hal etishiga yordam beradi.

Pedagogning o'z-o'zini baholashi va kasbiy ishonchi ham uning imidjiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. O'z imkoniyatlarini real baholay oladigan pedagog kamtarona, ammo qat'iyatli bo'ladi. Past o'z-o'zini baholash pedagogda ishonchsizlikni, haddan tashqari yuqori baholash esa manmanlikni keltirib chiqarishi mumkin. Shu bois muvozanatli o'z-o'zini baholash pedagog imidjining barqarorligini ta'minlaydi. Kasbiy motivatsiya va ichki qoniqish pedagog imidjining psixologik poydevorini tashkil etadi. O'z kasbiga mehr bilan yondashadigan, kasbiy faoliyatidan qoniqish hosil qiladigan pedagog tashabbuskor, faol va ijobiy kayfiyatga ega bo'ladi. Bu holat uning dars jarayonidagi faolligi va ijodkorligida namoyon bo'lib, o'quvchilar tomonidan ijobiy qabul qilinadi. Aksincha, kasbiy charchash va motivatsiyaning pasayishi pedagog imidjining susayishiga olib keladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, pedagog imidjining shakllanishida psixologik omillar hal qiluvchi ahamiyatga ega. Emotsional barqarorlik, empatiya, muloqot madaniyati, o'z-o'zini baholash va kasbiy motivatsiya pedagog shaxsining ijtimoiy va kasbiy obrazini belgilaydi. Ushbu psixologik omillarning uyg'un rivojlanishi pedagogning ta'lim-tarbiya jarayonida

samarali faoliyat yuritishini, ijobiy imidjga ega bo'lishini va jamiyatda yuksak nufuz qozonishini ta'minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Karimova V.M. Pedagogik psixologiya. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2020.
2. Abduqodirov A. Pedagog imidji va kasbiy madaniyat. — Toshkent: O'qituvchi, 2019.
3. Andreeva G.M. Ijtimoiy psixologiya. — Moskva: Aspekt Press, 2018.
4. Slastenin V.A. Pedagogika. — Moskva: Akademiya, 2019.
5. Zunnunov A. Shaxs va kasbiy imidj psixologiyasi. — Toshkent: Innovatsiya, 2021.
6. Musurmonova O. Kasbiy faoliyat psixologiyasi. — Toshkent: Fan, 2022.

